

Beslutningsforslag nr. **B 22**

Folketinget 2012-13

Fremsat den 2. november 2012 af Rosa Lund (EL), Lars Dohn (EL) og Pernille Skipper (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af bonus ved tidlig studiestart

Folketinget pålægger regeringen at ophæve den regel, der medfører, at studenter kan gange deres karaktergennemsnit med 1,08, hvis de søger ind på en uddannelse senest 2 år efter endt studentereksamen m.v., jf. Bonus for tidlig studiestart, § 18 i bacheloradgangsbekendtgørelsen af 21. februar 2012.

Bemærkninger til forslaget

Fra år 2009 har studenter kunnet gange deres karaktergennemsnit med 1,08, hvis de søger ind på en videregående uddannelse senest 2 år efter endt studentereksamen. Reglerne blev indført under undervisningsminister Bertel Haarder i et forlig mellem Venstre, Det Konservative Folkeparti, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og SF.

Der er ingen tvivl om, at unge starter tidligere på en videregående uddannelse i dag, end de før har gjort. Ved studieoptaget 2012 kom 25 pct. af de nye studerende direkte fra deres adgangsgivende eksamen, for 48 pct. var det 1-2 år siden, de færdiggjorde deres adgangsgivende eksamen, og 27 pct. havde færdiggjort for 3 år siden eller mere. På bachelordannelserne var det for kun 19 pct. 3 år eller mere siden, de havde færdiggjort, mens det på erhvervsakademiuddannelserne og professionsbacheloruddannelserne gjaldt for 33 pct. af de nyoptagne studerende, jf. tabel 1 i bilag 1.

Selv om mange unge starter tidligere, er der stadig en gruppe af unge, der først starter på en videregående uddannelse senere end 2 år efter endt studentereksamen. Årsagerne hertil kan være mange: Nogle kan være uafklarede om, hvad de skal læse, mens andre kan have brug for andre erfaringer end skolebænken. Men netop de unge, der vælger at lave noget andet i mere end 2 år efter endt studentereksamen, straffes for deres valg, når de endelig søger ind på en videregående uddannelse. For her vil de ikke have mulighed for at gange deres gennemsnit, som flertallet af de andre ansøgere har. Det sætter dem bagest i køen til studiepladserne, og det er urimeligt.

Der er ikke noget, der tyder på, at de hurtige ansøgere er mere kvalificerede til en studieplads, end de ansøgere, der holder nogle års pause mellem ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Hertil kommer, at en studerendes studentereksamen ikke giver et retvisende billede af, om eleven bliver en god studerende og i sidste ende f.eks. en god sygeplejerske, iværksætter eller forsker. For indsigt, viden og refleksion kommer ikke bare gennem bøger og skolegang, men tilegnes også gennem andre oplevelser, erfaringer og livssituationer. Men optagesystemet favoriserer i dag de unge, der har fået de højeste karakterer til deres studentereksamen, typisk ressourcestærke elever fra uddannelsesvante hjem, og 1,08-reglen giver netop disse unge endnu bedre muligheder for videregående uddannelse, mens det skubber de andre unge bag i køen. Og det er endda til trods for, at de unge, der har holdt lidt mere pause mellem ungdomsuddannelsen og den videregående uddannelse, formentlig er mere afklarede omkring deres valg og derfor også har større tendens til at blive på uddannelsen, således at frafaldet vil være mindre for denne gruppe.

I hvert fald har flere uddannelsesinstitutioners undersøgelser vist, at blandt de studerende, der falder fra, er andelen af unge, der kommer lige fra ungdomsuddannelserne, højest.

Undersøgelser fra Syddansk Universitet viser bl.a., at frafaldet er 1,8 gange højere blandt kvote 1-ansøgere end blandt kvote 2-ansøgere (som karakteriseres ved andre kvalifikationer end karakterer alene). Endvidere viser en undersøgelse af frafaldet på sygeplejerskeuddannelsen på Professionshøjskolen Metropol, at frafaldet er størst blandt studerende med adgangsgivende eksaminer, der er under 1 år og over 5 år gamle.

1,08-reglen er således en uretfærdig regel, der favoriserer de unge, der er afklarede omkring deres valg af videregående uddannelse og gerne vil læse videre hurtigt efter ungdomsuddannelsen.

Samtidig er reglen med til at holde adgangskravene på de videregående uddannelser kunstigt oppe, og kun hvis man selv når at gange sit snit, kan man følge med. Som studiechefer også har påpeget, får ansøgere, der ellers har et pænt snit, svært ved at komme ind, hvis de ansøger senere hen, fordi de ikke kan gange deres snit.

Men 1,08-reglen er ikke bare uretfærdig, den presser også de unge ud over det acceptable. Vi har set flere eksempler på gymnasieelever, der udsætter deres studentereksamen, fordi deres snit ikke er højt nok. Samtidig oplever mange af de unge studerende, der starter tidligt, også vanskeligheder på studiet.

Studenterrådgivningen, som får flest henvendelser fra studerende under 24 år, peger også på, at risikoen for at falde fra i utide er større, jo yngre de studerende er. Samtidig peger Studenterrådgivningen på, at der for unge studerende er flere psykiske omkostninger forbundet med tidlig studiestart (jf. www.studraadgiv.dk).

Enhedslisten ønsker afskaffelse

Som samfund har vi høje ambitioner om, at flere unge skal gennemføre en videregående uddannelse. Derfor skal vi gøre uddannelserne tilgængelige for flere unge i stedet for at opsætte barrierer. Samtidig bør vi lette presset på de unge, så flere får ro og tid til at afklare deres valg af uddannelse og ikke bliver presset til at starte en videregående uddannelse, uden at de er motiverede og klar til det. At fjerne 1,08-reglen vil give flere mulighed for at starte en videregående uddannelse og samtidig bedre muligheder for at gennemføre. Derfor foreslår Enhedslisten, at reglen afskaffes.

De studerendes organisationer ønsker også afskaffelse

Endvidere mener også Danske Gymnasieelevers Sammenlutning (DGS), Landssammenslutningen af Handelsskoleelever (LH), Erhvervsskolernes Elevorganisation (EEO), Danske Studerendes Fællesråd (DSF), Sammenlutningen af Danske Socialrådgiverstuderende (SDS), Lærerstuderendes Landskreds (LL) og Pædagogstuderendes Landssammenslutning (PLS), at reglen skal afskaffes.

Skriftlig fremsættelse

Rosa Lund (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af bonus ved tidlig studiestart.

(Beslutningsforslag nr. B 22)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Alder på adgangsgivende eksamen

Tabel 1: Optag fordelt på alder for adgangsgivende eksamen på de videregående uddannelser

Årstal	0 år	1-2 år	3 år eller mere	I alt
2007	21%	49%	30%	100%
2008	20%	50%	29%	100%
2009	21%	50%	29%	100%
2010	23%	49%	28%	100%
2011	25%	49%	27%	100%
2012	25%	48%	27%	100%

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger baseret på data fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT).

Anm.: Tallene omfatter uddannelser med optag via Den Koordinerede Tilmelding.

Tabel 2: Optag fordelt på alder for adgangsgivende eksamen på erhvervsakademiuddannelser

Årstal	0 år	1-2 år	3 år eller mere	I alt
2007	22%	42%	36%	100%
2008	22%	42%	35%	100%
2009	24%	39%	37%	100%
2010	27%	39%	34%	100%
2011	29%	38%	33%	100%
2012	29%	38%	33%	100%

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger baseret på data fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT).

Anm.: Tallene omfatter uddannelser med optag via Den Koordinerede Tilmelding. Uddannelser, som ikke hører under én af de tre kategorier (erhvervsakademi, professionsbachelor eller bachelor) er placeret under de uddannelser, som har den samme længde.

Tabel 3: Optag fordelt på alder for adgangsgivende eksamen på professionsbacheloruddannelser

Årstal	0 år	1-2 år	3 år eller mere	I alt
2007	21%	43%	36%	100%
2008	20%	45%	35%	100%
2009	22%	42%	36%	100%
2010	23%	41%	36%	100%
2011	26%	41%	33%	100%
2012	26%	41%	33%	100%

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger baseret på data fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT).

Anm.: Tallene omfatter uddannelser med optag via Den Koordinerede Tilmelding. Uddannelser, som ikke hører under én af de tre kategorier (erhvervsakademi, professionsbachelor eller bachelor) er placeret under de uddannelser, som har den samme længde.

Tabel 4: Optag fordelt på alder for adgangsgivende eksamen på bacheloruddannelser

Årstal	0 år	1-2 år	3 år eller mere	I alt
2007	22%	57%	21%	100%
2008	21%	54%	25%	100%
2009	20%	56%	24%	100%
2010	20%	59%	21%	100%
2011	21%	59%	20%	100%
2012	23%	58%	19%	100%

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger baseret på data fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT).

Ann.: Tallene omfatter uddannelser med optag via Den Koordinerede Tilmelding. Uddannelser, som ikke hører under én af de tre kategorier (erhvervsakademi, professionsbachelor eller bachelor) er placeret under de uddannelser, som har den samme længde.

Social arv og uddannelse

Vi er ikke blevet bedre til at bryde den negative sociale arv, tværtimod. Bl.a. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser i 2011 (jf. Den sociale arv tynger Danmark. Fordeling og Levevilkår 2011), at det stadig forholder sig således, at jo højere forældrenes uddannelse er, desto større er sandsynligheden for, at børnene selv får en uddannelse. Samtidig viser de, at der i perioden 1990–2005 var flere, der brød den sociale arv, men at andelen nu igen er faldet og ligger på samme niveau som for 20 år siden.

Tabel 6: Fuldførte kandidater fordelt på forældres uddannelsesbaggrund

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Med grundskole	8%	8%	8%	7%	7%	6%	7%	6%	6%
Med erhvervsfaglig/gymnasial	29%	29%	29%	29%	28%	28%	29%	28%	28%
Med videregående uddannelse	63%	64%	64%	64%	65%	65%	64%	66%	66%

Kilde: Uddannelsesministeriets beregninger på grundlag af data fra Danmarks Statistik

Et baggrundsnotat fra Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser om Studerende på videregående uddannelser i forhold til forældres uddannelsesbaggrund: optag, fuldførelse og frafald, viser også, at der er en betydelig overvægt af studerende med forældre med en videregående uddannelse, der fuldfører en kandidatuddannelse, jf. ovenstående tabel 6 fra Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, 2011-12, FIV alm. del – endeligt svar på spm. 75.